ОСИП МАКОВЕЙ.

ПРИГОДИ ГОРОБЧИКА.

ЛЬВІВ, 1922.
НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА: „СВІТ ДИТИНИ“.

ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА.
Книжечка 15.

ОСИП МАКОВЕЙ.

PRYHODY

ПРИГОДИ ГОРОБЧИКА.

З образками А. Манастирського.

ЛЬВІВ, 1922.
НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА „СВІТ ДИТИНИ.

Марусі Бачинській

на памятку.

Друкарня Ставропигійського Інститута у Львові.

I.

езамітно вибіг Ромко з хати у садок. Було ще рано. Він хотів зблизька придивити ся деревам, що вже другий день стояли прибрані інеєм, мов білими цвітами з низу аж до вершка. Дома говорили, що на дворі страшний мороз. Справді, навіть два пси, Ас і Трап, яких ще сердита наймичка Гандзя все виганяла на двір, сиділи сегодня спокійно у кухни і ніхто їх не гонив. Се був найпевнійший знак, що на дворі лютий мороз. Але Ромка се не лякало; він лише на хвилину вибіг, щоби глянути на світ і спробувати ховзанку на стежці, що сам собі приготовив.

У садку було прегарно. Дерева всі білі і блискучі, мов застигли у леду, сніг аж очи сліпив. Сонце світило, але мороз аж дух запирав. Уже по хвилині Ромко скрикнув: ов! Раз лише пустив ся по ховзанці, потім завернув назад і думав утікати до дому, коли — не знати звідки, чи з повітря, чи з дерева — впав на ховзанку Горобчик і безсильно затріпотав крильцями.

Ромко вхопив його і побіг до хати.

— Ти куди бігаєш у такий мороз? — скрикнув батько.

— Я найшов Горобчика, — ще живий, відповів Ромко на свою оборону і показав батькови.

— Занеси його зараз у холодну кімнату, бо тут у теплі згине. Положи його в порожну клітку.

Ромко заніс Горобчика у холодну кімнату коло кухні, поклав його у клітку, насипав йому конопляного сімени, приніс води і думав, що він зараз поздоровіє та почне їсти. Однак Горобчикови було не до їди.

У другій клітці в тій кімнаті сидів Канарок, такий старий, що вже аж осліп. Він через те не міг літати і скакати, не міг своїх кігтів стирати на бантиках і вони йому виросли довгі та загнули ся в півколесо. Але він знав, де стоїть їда й вода, зіскакував із бантини на дно клітки, їв і пив, а потім підлітав та напомацки ніжками находив своє сідало. Так якось жалко було дивити ся на старенького! Він усіх домашніх пізнавав по голосі, відзивав ся, коли його закликали „Льольо", любив усякий шум і гамір, а найбільше, коли у кухни мололи каву, тоді він співав і заливав ся всіми голосами, які лише мав. А співак був із нього славний: знав довгу пісню і виводив прегарно всякі переливи, високі й низькі. При тім не можна було начудувати ся, звідки у такої малої пташини брав ся такий сильний голос, що аж в ухах лящав. А що, бідолашний, не знав уже, коли є ніч, а коли день, і нераз у ночи співав та не давав доматорам спати, то й дали його у сю кімнату, де ніхто не спав. Так він тут у спокою доживав свого віку — старий, сліпий співак.

Тепер, як Ромко заходив ся коло Горобчика, Канарок два рази кликнув по свойому: — Хто се?

— То я, Льольо, я! Зараз подивлю ся до тебе.

— Подивиш ся?—відповів Канарок, але знову по канарячому. — Дуже тобі дякую.

Ромко побіг до тата.

— Чи Горобчик буде жити?

— Не знаю — відповів тато. — Він певно і голодний і змерз дуже, отже може згинути. Чи він уже лежав на землі, як ти його найшов?

— Ні! він що-йно упав на стежку.

— Ну, може й опамятаєть ся. Але ти дай йому тепер спокій. Все одно, не поможеш. І не бігай у садок, бо застудиш ся; адже нині з двацять степенів морозу.

Ромко заждав хвилину, однак потім не втерпів, щоб не піти до Горобчика подивити ся. Нічого нового не завважав, лише те, що Горобчик не лежав так, як його поклали, тілько сидів на ногах, здув ся і виглядав, як клубок піря.

Увійшла Гандзя з кухні і заглянула також до клітки. — А ти на що приніс сего дармоїда до дому?

— Він такий бідний, голодний і змерз! — боронив Ромко пташинку.

— Овва! невелика шкода, якби здох. Є їх досить!

Ромко не згодив ся з Гандзею, але не відізвав ся.

По якімось часі він знову відвідав Горобчика. Той уже сидів на низшій бантині і мовби спав. Коли на бантину вискочив, то вже добре. Значить, буде жити.

І справді Горобчик віджив. Ромко сам бачив, як то було. Горобчик відчинив утомлені очи, покліпав, подивив ся у куток клітки і, як побачив сімя, стріпав крильцями, зіскочив на дно і побіг до коробки з їдою. Ото була радість! Таке прекрасне сімя, а там на дворі нічогісенько! Він лускав скоро зерно за зерном, їв довго — і тілько, як наїв ся, озвав ся: жив! жив!

— Там хто? — спитав ся Канарок.

— Той Горобчик, Льольо, бідний Горобчик, що вже хотів умирати.

— Чому? — питав ся далі Канарок.
— З голоду й морозу.
— А то що таке? — дивував ся Канарок.
— Е! ти того не розумієш!

Ромко розмовляв нераз із Канарком і відгадував, про що він питав ся, У той час у кухни відізвав ся млинок від кави. Канарок аж стрепенув ся, мов би спізнив ся до роботи. Як почав співати, аж у кімнаті дзвеніло. Маленьку головку з темними очима підніс у гору, круглими кігтями обняв сильно бантину і співав із цілої груди так, що аж йому підгорлє трясло ся.

Горобчик тимчасом вискочив на горішню бантину і кликнув: Цвірінь! славно!

Ромко тішив ся, що Горобчик жиє, і дивив ся, як він уже поправляв пірє на собі. І коли так дивив ся, завважав тілько тепер на ніжці Горобчика щось таке, як перстенець із бляшки. Що то може бути? Перше сего не бачив, бо Горобчик сидів на ногах, а тепер добре було видко ноги і перстенець. Ромко побіг до батька і покликав його. Горобчик зовсім не лякав ся людий і дав до себе приступити близько. Батько приглянув ся: Справді, перстенець на ніжці, а на перстенци буква А. Цікаво! Видко, що вже був у людських руках. Але лишім його ще нині в спокою.

Для Ромка було сеї відповіди за мало. Він цілий день, коли тілько бачив, що можна з татом говорити, питав ся його, звідки Горобчик може мати перстень. Тато сам не знав і на відчіпне розповів йому знану байку, як Горобчик заложив ся з Орлом, хто висше підлетить. Орел підлетів аж під хмари, а Горобчик ще перед тим сів йому на хребет і там під хмарами підлетів ще висше, виграв заклад і за те дістав перстень. Отже то є сей Горобчик, що в клітці.

Ромко не був уже такий маленький, щоби всім байкам вірив, ходив уже четвертий рік до школи, в осени мав уже до ґімназії йти і хоч байки дуже любив, але брав їх уже на розум. Отже пішов сам шукати букви А на перстенци Горобчика. Запхав йому кусник яблока між дроти. Горобчик почав дзьобати, а Ромко при тім дивив ся на перстенець. Се була тоненька, трохи вже счорніла бляшка, скручена довкола ніжки так, що зовсім не давила, а на ній була дійсно буква А. Однак се, що Ромко сам найшов букву А, його не заспокоїло, тілько ще більше зацікавило. Се-ж не вигадка якась, тілько правда, яку сам бачить. Хтож йому дав сей перстенець?

У ночи сей Горобчик Ромкови навіть снив ся. Оповідав, як піддурив Орла, сівши йому на хребет, як підлетів іще висше і як потім зпід хмар спадав уже сам на землю мов камінчик. Страшно було, йому аж у голові закрутило ся.

На другий день Горобчик уже зовсім добре мав ся, вилетів із клітки, бо вона була незачинена, сів собі на шафі близько Канарка і чудував ся, що той не літає. Сидить і сидить і тілько всего, що співає тай то лише тоді, коли почує який шум. Горобчик перехилював головку і на право і на ліво, дивував ся, щось думав, потім поправив на собі пірє, вигладив його, злетів на вікно і стукнув у шибу. Вікно замкнене, а за вікном білий садок. Вчера він там трохи не згинув, а проте там гарно. Може вже й не так страшно зимно, як учера, і їсти є що.

Але мороз не пускав. Було так зимно, що з тої причини не було науки в школі. Ромко нудив ся і з тої нудьги найбільше думав про Горобчика та його перстень. Коли батько вийшов із хати, він почав розпитувати маму про перстенець. Мама також не знала і навіть байки не сказала, але видумала щось ліпше.

— То — каже — можна у ґазеті оголосити, що найшов ся такий Горобчик із перстенцем і буквою А. Хто знає що про того Горобчика, нехай напише до нас.

Ся думка дуже вподобала ся Ромкови. Коли батько прийшов на обід, він так довго просив його написати у часопис про Горобчика, поки той не згодив ся.

— Се — каже — може вдати ся, або й ні. Горобчик, Бог знає, звідки, прилетів, а я у всі часописи не можу писати.

— То хоч до одної! — просив Ромко.

— Добре, я напишу.

І за кілька днів сам Ромко читав в оголошенях одного часопису таке: „Горобчик із перстенцем на нозі, на перстенци буква А, найшов ся і є здоров. Чий він? Прошу написати до...“ І тут була адреса батька.

Ромко аж у руки плескав з утіхи і дуже був цікавий знати, чи хто відізветь ся.

II.

инув з тиждень. Горобчик був уже зовсім здоров, літав по кімнаті, з чого Гандзя була дуже нерада, слухав співу канарка, дер із нудьги папери, які подибав, та найрадше сидів на вікні і заглядав у садок. Там уже не було біло, тілько сіро, мороз уже минув ся. Часом світило сонечко і громади горобців перелітали попід вікна. Тоді замкнений Горобчик кликав товаришів, цвірінкав голосно, стукав дзюбком у шиби, шукав виходу, але виходу не було, вікна і двері були все зачинені. Натомившись, вертав у клітку і потішав себе їдою, -- хоч того мав доволі.

По тижні прийшов лист. Мама прочитала початок і сказала до сина:

— Маєш, Ромку, лист про свого Горобчика. Здалека лист прийшов, найменше зі сто кільометрів. Бачиш, який волоцюга з твого Горобчика. Чекай, я прочитаю тобі сама, бо письмо нечитке.

— Хто то пише? — спитав ся Ромко.

— Професор ґімназії Антонів.

Він писав так:

„Дуже тішу ся, що Горобчик найшов ся. А моя мала Зося ще більше тішить ся, що жиє її Горобчик-Робчик-Хлопчик (так вона його кликала). Далеко залетів сей вітрогон!

Мушу Вам наперід дещо вияснити, бо инакше не будете розуміти історії з перстенцем і чому я й Зося хотіли би Горобчика знову у себе мати. Я учитель природи і нераз роблю такі проби, що причіпляю птахам якийсь знак, або й цілу свою адресу. Так я нераз довідую ся, куди птахи відлітають. От про одного бузька, котрому я причепив свою адресу, дістав я сеї зими відомість аж із полудневого Єгипту, де його убито.

А історія Горобчика така: Дістав ся він до нас припадком. Найшла його Зося в саді. Мав довгу нитку на нозі, нитка замотала ся об корчик і він не міг утекти. Потім я довідав ся, що в сусіда нечемні хлопці витягли з гнізда трох горобчиків, уже підлітків, одного дали котови з'їсти, другого замучили, а третьому причепили нитку до ноги і так пускали літати. Він підлетів, вихопив якось нитку з рук хлопця, перелетів у наш садок — і тут його найшла Зося. Був він у нас ціле літо й зиму, а з весною ми його пустили. Перед тим дав я йому на ніжку перстенець із буквою А. Бляшка була ще нова і блестіла. По ній все можна було його пізнати, бо він довгий час держав ся нашого дому.

Потім мали ми пригоду, дуже прикру. В сусідстві вибух великий огонь і Зося так настрашилась, що оніміла. Якийсь час лежала хора, потім устала, але від часу пожару не промовила ані слова. Подумайте, яке нещастє: ходить дитина ніби здорова, все чує й розуміє, а промовити не може. Ми вже гадали, що вона на віки буде каліка. Тимчасом раз сиділа вона собі в саді коло дому і бавила ся лялькою. А в мене під окапом дому богато гнізд ластівячих. Ластівки крутять ся цілий день. Отже вндив ся якийсь горобець у гніздо ластівки і ані гадав віддати чужу домівку.

Його жінка зносила вже пірячко до гнізда, а він сидів і пильнував. Склало ся те, про що я читав, але сам не бачив. Ластівки змовили ся, назносили в дзюбках болота, напали на горобця і замурували його в гнізді.

Все те бачила Зося. Очивидно, бійка і крик пташок під дахом звернули її увагу на себе. Спершу не знала добре, про що йде, але як зрозуміла, так переняла ся пригодою, що прибігла до мене засапана і сказала цілком добре: „Тату, ходи!“ З радости, що вона промовила, я не знав, що й діяти. „Куди?“ — питаю ся.— „Ластівки бють горобчика“ — відповіла Зося.

Ох! Господи! як я тоді біг разом із нею! Як хлопчик! Показала мені гніздо, з котрого ще маленькою діркою горобчик виставляв дзюбок. Я приставив драбину, розбив отвір і виняв невольника. Дивлю ся, а то наш знайомий з перстенцем на нозі.

— Зосю! то наш Горобчик! — кричу ще з драбини.

— Горобчик! Хлопчик! — плеще мала в руки.— Не пускай його, тату!

Розумієть ся, держу Горобчика, як золото; адже-ж то він причинив ся до того, що дитина знову промовила. Занесли ми його в хату і так дбали про нього, що жадному горобцеви на світі так добре не діяло ся. І що Ви скажете? Не хотів наших гараздів, утік. Як і коли, сам не знаю. Зося плакала і ми жалували за ним — та що було робити?

А тепер дивіть ся, аж де найшов ся! Видко, що з вісім місяців був на волі і знову мав якусь пригоду. Прошу Вас подержати того Горобчика, аж поки потепліє. Я потім уже скажу, що з ним зробити. Зося хоче його мати. Може почтою пішлете так, як канарків посилають, а може я на вакації у Ваше село приїду та сам відберу. Я був минувшого року у Вашім

сусідстві на вакаціях, у селі Зарічу, — дуже мені Ваші околиці вподобали ся. Мені здаєть ся, що я й Вас особисто мав приємність пізнати у лісничого Зіґурта“.

Так писав професор до Ромкового батька. Батько, як вернув ся до дому і прочитав лист, нагадав собі добре професора Антонова і рішив, що Ромко має сам написати Зосі, як Горобчик мало не вмер на морозі і як припадком виратував ся від смерти. Ромко ще не писав листів, але при помочи мами описав цілу пригоду докладно, а тато ще окремо в листі попросив професора з родиною на вакації до себе.

Зося сама не відповіла Ромкови, бо показало ся, що вона тілько-що почала вчити ся читати й писати, але на Великдень післала йому дуже гарний образок, а потім і свою фотоґрафію з підписом. Ромкова мама казала, що Зося дуже красна. Так то обоє познакомили ся через Горобчика. Ромко уважав тепер іще більше на нього, бо знав, що треба його віддати.

Було вже під весну. Сонце гріло в днину дуже гарно. Садок відживав, боз випускав уже бруньки.

Горобчик заглядав у вікно і тяжко нудив ся. Знав уже, що шибки не пробє і не вилетить до товаришів, що цвірінькали попід вікна. Він завидував їм, відзивав ся голосно, просив помочи, але вони відлітали і не журили ся ним. Часом сідав на шафі близько клітки Канарка і кликав його на розмову. Канарок дійсно відзивав ся і співав йому коротко, лише начаток своєї пісні. Горобчик пробував повторити; виходило ні се, ні те. Бувало, що заносив паперчики до своєї клітки, все отвертої, там дер їх сердито і розкидав. Потім ґімнастикував ся, чіпляв ся ніжками горішніх дротів і так висів плечима в низ, далі дзюбком тер по кількох дротах відразу, мов би грав на струнах, у кінци скакав з бантини на бантину кількадесять

разів. А коли йому й се знудило ся, розсипав зерно з коробки в клітці або виливав воду. То був дуже непосидючий Горобчик, котрому було тісно не лише в клітці, але навіть у кімнаті.

Раз Ромко і його батько застали Горобчика при тім, як він прискав водою на себе.

— Знаєш, Ромку, ми забули йому щось дати: — купіль і пісок. Адже горобці дуже радо купають ся у воді й піску. Постарай ся!

— Добре, я постараю ся.

Се була справді велика розривка для Горобчика. Він купав ся дуже докладно і потім цілий мокрий сидів на сонечку у вікні та грів ся. Або порпав ся у піску, як курка, і сідав собі на хвилину в ямці. Наймичка Гандзя дуже сердила ся на нього, бо оприскував вікно і стіну й розкидав пісок. Але вона вже знала також дивну історію його житя і терпіла його збитки.

Одного дня, коли Горобчик сидів на печи, Гандзя відчинила двері, що вели у кухню, і почала у кімнаті вибирати з коша білє до праня. Горобчик роздивив ся і шусть до кухні! В кухні була велика пара, бо Гандзя прала. Ся пара виходила відчиненими дверми з кухні у садок. Горобчик літав по кухні, бо в парі не бачив усего добре, але як спустив ся трохи низше, замітив двері і шусть у садок! Се стало ся так скоро і несподівано, що Гандзя й не замітила.

Коли Ромко вернув ся зі школи і пішов подивити ся до Горобчика, його вже не було. Шукав по цілій кімнаті — нічого з того, не найшов. Почав плакати. Батько старав ся розслідити, як се стало ся, і здогадав ся цілком добре, що Горобчик утік через кухню.

Ромко мав великий жаль до Ґандзі, але та ще й насварила на нього: — Щось також! Якби індик пропав, не кажу, але за горобцем жалувати! Тілько дармо сімя їв та смітив!

Ромко не втихомирював ся і нарікав перед татом:

— Чогож він утікав? Адже йому було добре.

— Бо кождому воля дорога.

— Чомуж Канарок не утікав, коли ще не був сліпий?

— Бо канарки з діда-прадіда невільники, в неволі родять ся і вмирають. В теплійших краях вони свобідні, як горобчики, а в нас вони хатні невільники для нашої потіхи. Врешті чи ти думаєш, що Канарок не утік би, як би міг? Наш ні, бо вже нещасний сліпець, а кождий инший утік би. Згинув би в зимі, инші пташки заклювали би його, але полетів би. Неволі ніхто не терпить.

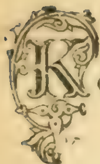
— Щож Зося скаже?

— А-но! Коли приїде до нас на вакації, скажемо їй всю правду, а писати їй про се не треба.

Ромко не дуже тим потішив ся, але до Зосиної фотографії промовив: — Ти, Зосю, не плач! Горобчикови добре. Він дуже бажав волі...

III.

Коли Горобчик вилетів у садок, то аж забув ся з радости. Сам не знав, що має робити. Але побачив громаду инших горобчиків, кинув ся між них і з утіхи так потурбував якогось товариша, що той не знав, що й думати. І инші налякали ся. Не диво, тамті набідили ся цілу зиму і тепер ще не мали що доброго попоїсти, а сей гайдамака два місяці їв, як пан, і дармував. Силу мав більшу, як инші. Однак по хвилині вже змїркували горобці, що він так лише з буйности вирвав товаришеви кілька пер і грати ся хоче. Чогось він у садку не почував себе добре, вискочив на галузку і кликнув: — Гей, за мною, в поле!

Певна річ, що так сказав по горобячому, бо всі послухали його і цілим стадом полетіли за ним недалеко в поле. Над потоком були корчі — всякі: і верболозу і тернини, що вже цвила біло-біленько, а ще листя не мала. Травичка уже починала зеленіти ся, а коло води була вже й зовсім зелена. Тут і жовті квітки лоташу уже цвили. Але так навкруги то ще було пусто, тілько загони озимини зеленіли ся, як довгі і широкі зелені стяжки. Дальше на ниві орав селянин і покрикував на коні. Крім нього було ще чути тілько жайворонків, що поділили землю й небо між себе і кождий співав над своєю рілею. І в отсей спокійний закуток над потоком впали цілою громадою

горобці, з великим вереском обсіли кілька корчів і почали так грати ся, що не знати, як вони поміж густими галузками могли себе наздогонювати і не вибили собі очий. Такого крику наробили, як часом діти у школі, коли учителя нема. Потім трохи втихомирили ся, позасідали на галузках против сонця і почали щебетати хором. Найголоснійше і найкрасше співав Зосин Горобчик, бо він учив ся у Канарка і, хоч голосу не мав, але школу мав.

Горобці співали:

Радуймо ся, веселім ся,
бо іде весна! — Цвірінь!
Заспіваймо, не журім ся!
Наша пісня хоч не красна,
але голосна! — Цвірінь!
Жив! жив!

Як настане днинка ясна,
воля пахне нам. — Цвірінь!
Бо то доленька нещасна
жити в клітці у неволі
на втіху панам. — Цвірінь!
Жив! жив!

Наша втіха тут на полі,
не в тісних хатах. — Цвірінь!
Чи в достатках, чи в недолі,
жити і вмерать на волі,
як свобідний птах! — Цвірінь!
Жив! жив!

Ніхто не присяг би, чи слова горобячої пісні були такі самі, бо чоловікови дуже тяжко зрозуміти мову горобців, але можна би присягнути, що вони справді

співали про волю і незалежне житє. Се було видко по тім, що й найбільші поміж ними збиточники сиділи спокійно на галузках і підтягали своїми голосами, який хто мав. Не збитками, а співом про свободу витали вони ясну весну, величали поле і тепле сонце. Дуже гарно співали горобці. Слухав їх радо навіть жайворонок, що злетів з під неба на землю, — сам співак не аби-який, тілько що до гуртового співу не призвичаєний.

Раптом хор затих, якби хто втяв. Понад корчами шмигнув несподівано і скоро, як стріла, малий яструб, вхопив одного горобчика і відлетів. Усі горобці забили ся в корчі і оторопіли. Зосин Горобчик аж на землю впав. Тяжкий був, добре відгодований і тому не такий звинний, як инші. Але він найскорше опамятав ся; із землі розглянув ся по небі, підлетів на корч і сказав твердо: — Все одно! Красше тут згинути, як у клітці! Є такі, що й нас боять ся. Співаймо!

— А яструба не видко? — питали ся товариші з корчів.

— Нехай він пропаде! Годі все ворога лякати ся і не жити по свойому! Співаймо далі!

Щось таке мусів Зосин Горобчик сказати, бо товариші повискакували на вершки корчів і знову щебетали довго і весело. І коли так Горобчик співав у громаді, замітив він на сусідній галузці дуже гарну панночку Горобчинську, а коло неї старого Горобія, що зовсім не дбав про спів, лише шептав щось Горобчинській до уха. А та панночка то була така красавиця, що не знати, в кого вона вдала ся. Ціла сіра, як попіл, а звинна, як ластівочка. Вона все відхилювала ся від старого Горобія, а той не давав їй спокою.

Зосин Горобчик раптом замовк, прискочив до Горобія і як скрикне по горобячому: — Вступиш ся, чи ні, ти, старий дурню!

— Ов! — відповів старий Горобій. — А ти звідки взявся, паничу товстопузий? Думаєш, що як перстень носиш на нозі, то ти вже пан над нами?!

Горобчик не відповів уже, бо така злість напала його, що він аж стріпотав крильми, не підлітаючи, і скочив на старого з такою силою, що инші горобці напудили ся його, мов яструба, але не втекли, тілько

дивили ся на поєдинок. Почала ся завзята бійка, спершу на галузках, потім на землі. Там така бійка була, що аж пірє з обох летіло. Тягали себе дзюбками і били аж засапали ся. Нарешті Зосин Горобчик так вгатив Горобія дзюбком під саме око, що йому в голові закрутило ся і він чим скорше вилетів на високу вербу, де сиділо кілька товаришів. Громада розбила ся на гуртки, а дехто й відлетів за обідом.

Панна Горобчинська сиділа на галузці і ждала. До неї прилетів Горобчик, бундючний, з насторошеним пірєм, з хвостиком задертим у гору, і спитав ся:
— Ну, як гадаєш?

А панна Горобчинська дуже засоромила ся і відповіла тихенько: — Я вас дуже люблю, бо ви дуже сильні.

Так Зосин Горобчик відразу освідчив ся і женив ся — і був дуже рад, бо такої жінки, як він, ніхто не мав. Дуже собі вподобав її, махав хвостиком безнастанно, а вона лише чепурила ся і поправляла на собі пірєчко, бо хотіла бути ще красша, як була.

Потім Горобчиха кликнула: — Летім шукати гнізда!

Горобчик був цікавий, куди вона його заведе, а вона полетіла просто у Ромків садок. Що правда, тут було кілька старих, дуплавих груш, де було повно гнізд, були ріжні піддаша і сховки, для горобців прекрасне місце. Все таки Горобчик счудував ся, коли пізнав дім, звідки втік. Побачив Ромка, що з Асом і Трапом бігав по стежці. Пізнав і Гандзю, що копала грядки. Все те його і втішило і заразом засмутило, бо нагадало йому смачне зерно в клітці, а він зголоднів.

Злетів із жінкою на смітє — і обоє почали шукати їди. Найшли якусь зварену моркву, але вже була

зігнила і не смакувала. Скоштували потім пупляшків з дерева — також не були добрі. Походили хвилину поміж курми, не найшли нічого. Аж коло стодоли найшли кілька зерен. Не дуже ситі, але й неголодні, злетіли на стару грушу. І тут уже Горобчиха завела чоловіка просто до гнізда. Видко, вона вже тут мешкала, бо сама перша залізла в діру, а він сидів близько на галузці і приглядав ся. Жінка винесла з гнізда листок, потім патичок, якийсь гнилий мох, грубу солому — і все те викинула. Горобчик хотів помогти, злетів на смітник і приніс кусень паперу. — А ти що? — крикнула жінка і сама злетіла на смітник. Там було пірє з курят. — Отсе носи! — сказала до чоловіка і він послухав. Під вечір було вже гніздо готове, не дуже гарне, але мягке і тепле.

А потім прийшла служба: то Горобчиха сиділа на яєчках, то він — і се було дуже прикро. Часом вона забавила ся кілька годин — і він нудив ся у темній норі. На мінуточку вилазив із гнізда і бачив, як Гандзя ставила якогось страхопуда на грядках; потім знов залазив і вигрівав свої молоді. Але він був справедливий горобець і не дуже нарікав, бо жінка все довше сиділа на яєчках і мусіла чейже також вилітати за їдою. Потім прийшли діти: четверо нараз, такі гарні, з жовтими заїдами від уха до уха. Жінка казала, що ніхто на світі не має таких красних і розумних дітий, як вона, і що вони в тата вдали ся. Горобчик був гордий зі своїх дітий. Поки що вони тільки їли пажерливо гусенички і комахи, всі відразу простягали голови і шийки, пищали та отвирали широко роти, коли їм тато або мама приносили їсти. В короткім часі вони були вже такі товстенькі, як пампушечки, уже й пірячко почало наростати, коли тут і склало ся нещастє.

На грядках, що засіяла Гандзя коло страхопуда, Горобчик попоїв собі добре маку, скоштував молодої росади чи салати, закусив якимось хрущиком і веселий вилетів на грушу, коли дивить ся: на дерево лізе страшний котиско з троякою мастею: жовтою, чорною і білою. То була сусідова кітка Мурка, страшна розбійниця, що ходила по всіх садах за пташками, а нераз і в поле забігала та ловила молодих заячиків. Вона лізла помалу і оглядаючись по віднозі грушки, здержала ся над самим гніздом і заглянула у дучу. Горобята запищали.

— Спасай ся! — крикнув Горобчик несамовитим голосом до жінки і почав літати понад кіткою, щоб її відвести від гнізда. При тім пищав так, як йогодіти. Кітка оглянула ся за ним кілька разів, присіла, нахилила ся і запхала лапу у гніздо. Там щось запищало — і по хвилині на кігтях кітки явив ся маленький, товстий горобчик, затріпав ся і щез в острих зубах звіра.

За ним другий, третій і четвертий — тілько хруснули в зубах — тай вже по дітях!

Горобчик сидів на сусіднім дереві, як без душі і тілько чудував ся, чому спритний звір не витяг із гнізда його жінки, — коли саме вона звідкись надлетіла. Почала ся між ними якась дуже прикра розмова, потім сварка, мабуть за плитке і низке гніздо і недогляд дітий; Горобчик кинув ся на жінку, побив її, вона утекла в корч бозу, він і там найшов її, сіпав за пірє на голові і шиї, тягав по галузках, — потім утомив ся, махнув крильми і з гнівом у серці вилетів на яблінку. Сів там і дивив ся, що жінка робить. Кітки вже не було на грушці. Жінка залізла у гніздо, вилетіла, присіла на найблизшій галузці і засумувала. Може й плакала по горобячи, тілько ми того плачу не розуміємо і не чуємо.

Горобчик відвернув ся від жінки, підлетів висше на яблінку і звідтам побачив, як під дахом дому гніздили ся спокійно його товариші. Понаходили собі там якісь сховки і могли сміяти ся зі всіх котів на світі, — туди жаден не залізе. Отсе розумні! — погадав собі, злетів на ринву, з ринви під дах, розглянув ся тут і в мурі побачив прекрасне місце на гніздо, затишне і цілком безпечне. Посидів там добру хвилину, здрімав ся, бо сонце дуже гріло, потім збудив ся і знов думав про своє горе. Жаль йому стало жінки. Вона молода і дурна, але й він не мудрий, коли на таке плитке гніздо згодив ся, що кіт лапою може писклята витятати. Чому ж не відрадив? От що значить, виховати ся у клітці і не мати досвіду.

Полетів на свою грушку, роздивив ся — жінки не було. Почав шукати її по цілім садку, — пропала, як камінь у воді! Були инші самички, але такої красавиці, як вона, не було. Очивидно, образила ся і покинула його. Сю ніч ночував Горобчик сам у тім місци під дахом, що найшов собі. На другий день, ще сонце не зійшло і в цілім домі всі спали, ще когут у темнім курнику думав, що то ніч, і піяв, як Горобчик пустив ся знову шукати своєї жінки. Літав до полудня, обшукав усі знакомі сади, дахи і стріхи, був і на полі, — пропала жінка тай годі! Пополудни занадто було горячо, він присів на стодолі в селі і задумав ся. Сидить сердега і куняє, коли тут зі стропу стодоли вилазить знана відьма, стара Врублєвска, брудна і немита, з обдертим хвостом, із рапавими ногами і заваляним животом. Горобчик аж злякав ся.

— Ти сам? — спитала ся Врублєвска.

— Сам.

— Чому?

— А ти сама? — спитав ся Горобчик.

— Сама.

— Чому?

Врублєвска ні з того, ні з сего, хоч її ніхто не питав, почала Горобчикови оповідати, що вона вдова, що її чоловіка з'їла ласичка і при тім їй хвіст обдерла, але вона ще не така стара, як виглядає: мала доси всего сорок троє дітий — то не богато. Ноги у неї рапаві від калюжі, в якій передовчера купала ся, а живіт заваляний, бо обідала сегодня у свинськім кориті. Проте вона ще жвава і має прекрасне гніздечко; до того знає, де в стодолі готове зерно. А найважнійше те, що вона шляхтянка.

Горобчик слухав-слухав, дивив ся на стару зпід лоба, в кінци дав ся підмовити, заглянув у гніздо Врублєвскої, але як побачив те шляхотське господарство, утік як перед яструбом, наполоханий і сердитий сам на себе. Заночував на липі і довго в ніч думав про свою втрату, про свою красавицю-жінку.

Ще перед сходом сонця Горобчик обчистив собі крила, живіт, ноги, обтер дзюб об галузку — і полетів просто до гнізда під дахом, що вчера собі вибрав. Прилітає, а там сидить його жінка зі старим Горобієм. Присів на ринві і кричить до жінки: — А то що?

— А так! — відповіла красавиця, а Горобій підняв голову.

— Як? — питав ся Горобчик.

— Я тебе не люблю, бо ти дуже сильний.

Здаєть ся, що так сказала йому горобячою мовою, бо ані думала рушати ся з гнізда. По т м щось шепнула Горобієви, той вилетів на ринву і так нагло кинув ся на Горобчика, що він упав в отвір ринви, куди в дощ вода спливає, там стріпав ся, не міг підняти ся в гору, зсунув ся в низ і вилетів долішнім

отвором. Се була діра така страшна, темна і довга, — Горобчик гадав, що їй кінця не буде. Бог милував, не дав йому марно загинути.

Але вже на дах не вилітав, — відхотіло ся. Полетів у садок, усів собі на вишні і дивив ся, що навкруги діеть ся. Гандзя саме прогнала ціле стадо горобців із грядок і щось дуже страшне говорила: — Чекайте, драби, попамятаєте ви мене! Я вже маю на вас спосіб!

Горобчик думав, що вона може буде стріляти, а вона вернула ся до дому і принесла звідтам сито — з чим? З пшеницею! прекрасною пшеницею! — се Горобчик добре бачив. Принесла, посипала по стежці і пішла собі. — Гурра! отсе раз Гандзя! дай їй, Боже, здоровля!

Горобчик із журби й досади ще не снідав і прожогом кинув ся на пшеницю. За ним ціле стадо товаришів. Горобчик ликнув одно зерно — воно було мокре — і здержав ся — якийсь дивний смак мало. З'їв друге — такий самий смак. Але їли товариші, їв і він. При послідних зернах кілька товаришів побило ся. Потім ціла громада злетіла на оріх, під яким стояла лавка і стіл, а навкруги місце без трави, висипане піском.

Горобчик сів собі на галузку і хотів заспівати. Вийшло щось таке зовсім не горобяче, як би голос захрип. Дивить ся, а один із товаришів — беркиць із галузки і на землю! Ов, а се що? Ба, потім другий, третій, четвертий — падуть на землю, як сливки в осени. Чує Горобчик, що й йому в голові крутить ся, сон морить його, чогось йому недобре, млісно, сили покидають, — не знати, як і коли, він також упав на землю. Добре, що на галузах не потовк ся.

Небавом надійшла Гандзя і аж скрикнула з радости: - А ви пяниці! То ви й до горівки цікаві?! Попили ся, як на празнику. Добре вам так, злодії! Я не для вас сію!

І почала пяних горобців скидати у запаску. Начислила вже пятнацять, а при шіснацятім здивувала ся: — Ромків Горобчик із перстенцем! А диви ся, на дармоїда! І він тут! Ну, тобі дарую житє, віддам паничеви, але иншим смерть зроблю, щоби не знати-що!

Вернула ся до кухні, положила Горобчика у клітку, зачинила її, а з рештою горобців вийшла у сіни.

Горобчик спав і не чув нічого. Минуло полудне і вечір прийшов, а він усе ще спав. Лежав перевернений, мов неживий. Тілько в ночи збудив ся і здивував ся, де він є. Місяць світив у вікно — і він зміркував, що сидить у клітці. Але ціле тіло боліло його, очи злипали ся самі — і він лише стілько сили найшов у собі, що вискочив на бантину і знову заснув.

Рано прийшов Ромко дати Канаркови свіжої води і насіня. Дивить ся і очам своїм не вірить: у клітці сидить Зосин Горобчик із перстенцем! Побіг до кухні.— Гандзю, звідки взяв ся Горобчик?

— Ну, — відповіла Гандзя гордо — ти нарікав, що він через мене втік, а я його зловила.

На те надійшла мама. Було богато сміху й оповіданя. Ромко був дуже рад, тілько хотів іще знати, що Гандзя зробила з тамтими горобцями, — дуже жалував їх. Але Гандзя не сказала, що зробила, тілько заглузувала собі:

— Ага! Легко то казати, що пташки не орють, не сіють, а всеж Бог за них дбає і вони мають що їсти. Поздихали би, як мухи в осени, якби люди не сіяли для них.

— Воно правда, — сказала Ромкова мама — але чим-же бідні пташки будуть орати і що будуть сіяти? Вони-ж не мають способу. А за шкоду, що зроблять відплачують ся.

Ромко слухав розмови і мав великий жаль до наймички, що вона така без серця. Вона дуже не добра, ріже кури і ані трохи не плаче! Просто, дивити ся не можна. Ромко через те не їсть ніколи курячого мяса. Але добре, що хоч не вбила Зосиного Горобчика. Зося буде тішити ся. Вона й не знає, що Горобчик утік і найшов ся. Тепер уже клітка буде все замкнена, Горобчик не втече.

IV.

Зближали ся вакації.

Професор Антонів просив у листі, найти йому хату для цілої родини, бо хоче приїхати відпочати. Ромків тато відповів, що і в нього місце найдеть ся, не треба наймати хати. І йому буде приємно мати гостий, і Ромко буде мати товариство, бо він сам, одинак, і нудить ся. Стало на тім, що Антонів із родиною мав приїхати до них.

І приїхали. Було їх четверо: професор і його жінка, Зося і її чотиролітний братчик Ґенко. Ромко був на подвірю, як заїхав віз із ними.

Старші витали ся, Ґенко держав ся мами за спідницю, а Зося відразу підбігла до Ромка, обняла його за шию, поцілувала і перше, що сказала, було:
— А Горобчик є?

— Є! — відповів Ромко. — Зараз тобі покажу.

І обоє пішли просто до Горобчика. То була для них перша і найважнійша справа. Горобчик сидів собі спокійно у клітці і лущив насінє, коли двері відчинили ся і Зося кликнула: „Хлопчику! Горобчику!" Горобчик оглянув ся, нахилив головку то сюди, то туди — і далі їв насінє. Мабуть забув уже Зосю. Якжеж і памятати всіх, коли житє таке богате на пригоди.

Ромко зняв клітку із стіни і поставив на відчинене вікно. Горобчик стрепенув ся і кинув ся до дротів.

— Нічого з того! Не втечеш! — сказав Ромко і почав Зосі оповідати, як Горобчик утік і найшов ся.

Надійшов професор із жінкою. І вони хотіли відвідати Горобчика. Він глянув на них, але потім відвернув ся і дивив ся у садок. Там було так гарно, так гарно! Там були уже зрілі черешні і соняшники і цукровий горох і головки маку — самі такі ласощі, що кождому горобцеви рай на ціле літо. І сонце так гріло і пісок був такий гарний порпати ся і коло керниці можна було скупати ся. А що найважнійше: можна було собі політати куди-хоч. Тимчасом клітка не пускала.

Професор заглянув і до другої клітки на стіні. Канарок сидів смутний і тілько тріскав часом дзюбком якось так, якби зерно лущив.

— Що йому є? — спитав професор.

— Він сліпий і мабуть хорий від кількох днів; не хоче їсти, не співає. Старий уже.

— Сліпий? — здивував ся професор і придивив ся близше. — Справді сліпий! Бідний канарок!

— Ой, бідний! — відповів Канарок по свойому так, якби розумів чоловіка.

Може був би собі Канарок довше поговорив із Ромком, котрого голос чув що дня, але Ромко не мав нині часу, бо Зося потягла його до своєї ляльки, що привезла з собою. Лялька була прекрасна, одягнена у народний стрій, замикала очи і говорила „мама“. Се дуже дивувало Ромка і він хотів знати, звідки голос іде. Коли б так лялька була його, він був би зараз розібрав її і пошукав у середині за машинкою, що говорила, але лялька не була його і подивити ся в середину було годі. Ромко мав також чим похва-

лити ся: він мав від двох років цілий самохід із круглою кермою на переді. Одно лише було невигідно, що той самохід сам не ходив, тілько треба було його тягнути. Але се нічого. Коли Зося сіла з лялькою у самохід, Ромко почав його тягнути по

доріжці в саді, то аж вітер шумів, Ас і Трап бігли і гавкали, а Зося кричала так, аж її мама вибігла подивити ся, що за причина. За мамою вибіг професор, потім Ромків тато і мама — і всі дивили ся на веселе товариство.

— Бавлять ся, якби знали ся вже цілі літа! — замітив професор.

А Ромкова мама сказала: — Чи ви бачите, які вони обоє красні?

Справді, діти були дуже красні: він чорнявий і з чорними очима, а вона білява, з підтятим волосєм і з синіми очима. Обоє румяні, як яблочка, і жваві, як вивірки.

Професор не втерпів, приніс свій фотоґрафічний прилад і незамітно зробив знимку у хвилині, як Ромко здержав самохід і Ас і Трап з великої утіхи гавкали.

По полудни побачив Ромко, що професор уміє не лише фотоґрафувати, але й инші штуки. Помішав карти, казав Ромкови запамятати одну, сам не дивив ся, перекинув карти ще раз — і потім показав ту саму, що Ромко вибрав. Або мав корону в руці і вона десь щезла, а потім найшла ся в кишені Ромка. Крім того професор знав богато байок, привіз для Ромка кільканадцять книжечок з образками, сам бігав із дітьми по саду, як хлопець, ходив зі всіми купати ся, зробив раз-два млинок на потоці, — одним словом, Ромко сам не знав, коли той вечір узяв ся, так скоро йому і всім день минув. Ніхто й не згадав про Горобчика.

Ся ніч, що прийшла, була дуже темна. Збирали ся хмари з цілого світа, збігали ся над горами і селом, а над раном почало блискати і греміти і пустив ся великий дощ. Шуміли дерева в саді і шумів дощ, падаючи на дах.

Канарок не спав. Він, як зіскочив на дно клітки, так уже не мав сили підлетіти на бантиту, опустив крильця і слухав шуму. Сей шум спершу не був такий сильний, але щораз наближував ся і в кінци став такий голосний, якби тисячі млинків мололи каву. Канарок не міг усидіти і заспівав. Не голосно, бо вже

сили не мав, але ще уривками повторив свою пісню тихо, тихенько, щораз тихше, в кінці тілько дзюбком рушав і примкнув сліпі очи.

На дворі свитало. Дощ перестав падати. Ізза гори вийшло рожеве сонечко і кинуло промінє просто на клітку Канарка. Він лежав уже без житя на дні клітки, перевернув ся на бік, простяг ніжки, — помер тихенько над раном перед сходом сонця.

Коли Ромко прийшов у полудне до його клітки, аж заплакав із жалю. Зараз дав знати всім, що Канарок уже вмер. Усі, як були, жалували його, всі оглядали його, навіть сердита Гандзя сплакнула, та вже ніхто не поміг йому встати. Він лежав на долоні Ромка і був байдужий на всі жалі.

— Діти, поховайте його красно в землю! — сказав професор.

— Добре! — відповіла Зося, котрій се подобало ся.

Діти найшли порожну коробку з тютюну, положили у ній Канарка і всі троє: Ромко, Зося і Ґенко пішли у сад і там далеко аж між ялицями у кутку найшли гарне місце на могилу. Викопали ямку, вложили Канарка, засипали землею, Ромко співав, як на похоронах, Зося принесла квітку і поклала на могилу, — дуже гарний похорон мав Канарок.

Потім діти побігли до дому, а у сад прилетіло під вечір ціле стадо пташок: щигликів, чижів, синиць, горобців, ластівок і инших; вони посідалв на дерева над могилою Канарка і почали справляти свої поминки по нім. Щебетали хором довго і красно і жалібно. Сиділи спокійно і поважно на галузках, дивили ся на могилку і співали:

Нема, нема вже співака на світі,
що бистрі крила мав і не літав,
що все житє своє, в зимі і в літі
байдужим людям пісні щебетав.

У клітці виріс і помер в неволі,
не бачив сонечка і ясних низ,
не був у лісі, не буяв по полі
і цілий вік у заперті проспив.

У сій тюрмі одну лиш мав розраду:
широку пісню туги й самоти;
все ждав на волю, другів і громаду —
аж ось прийшло ся у темний гріб лягти.

І вже не вилетить з тісної ями,
не защебече із цілих грудей, —
лиш наша пісня задзвенить гаями
про співака, невольника людей...

Дуже красно помянули пташки покійного старого співака. Професор, що перше бачив похорони, а потім слухав пісні пташок, хоч не розумів їх мови, але серцем відчував те, про що вони співали. І те, що відчував, перекладав на людську мову і так уложив собі в думці пісню, однакову і для пташок і для людей, бо всім однаково миле житє, хоч воно часом таке сумне...

Коли пташки відлетіли, професор пішов шукати дітей. Хотів їм оповісти, про що співали пташки. Але діти сами надійшли. Професор бачив здалека, що вони несли клітку з Горобчиком, отже станув і дивив ся, що вони будуть робити.

Діти повісили клітку на дереві в тіни. Зося кинула Горобчикови кілька черешень. Однак він черешень не рушав, тілько скакав без устанку, чіпляв ся дротів, бив дзюбком по них — не мав спокою ні хвилинки.

— Чому він не хоче черешень? — питала ся Зося.

— Не хоче сидіти в клітці — відповів Ромко.

— Тут йому ліпше, як на вікні.

— Все одно, вилетіти не може. Якби тебе так хто замкнув, як бідного Канарка на ціле житє.

— Ну, то пустім його, нехай собі летить!

— А тато не буде кричати?

— Я спитаю.

Тато був недалеко. Він зараз згодив ся, щоби Горобчика пустити на волю. Тілько казав почекати, бо хотів принести прилад до фотографованя. За хвилинку ніс уже тато прилад, Ґенко двигав триніжок, а Ас мав у писку чорне сукно, котрим фотоґраф накриває себе і прилад. Тілько Трап не ніс нічого.

Умовили ся, що професор відфотоґрафує діти в тій хвилині, як вони будуть випускати Горобчика на волю. Зося й Ромко сиділи на лавці і держали клітку; коло них з одного боку сидів Ас, а з другого Трап.

— Ну, Зосю, я готов — сказав професор. — А чи не будеш плакати за Горобчиком, коли його випустиш?

— Ні, не буду. Він не хоче в клітці сидіти. Мучить ся.

— То добре. А ти, Ромку, як гадаєш?

— Треба його пустити.

— Гарно! Отже уважайте! Як я скажу-раз-дватри, ви на слово **т р и** відчиніть дверці клітки.

Дверці відчинили ся. Горобчик станув на бантині і здивував ся. Чи справді? Потім скочив в отвір, розглянув ся і — фурр! — полетів. У тій хвилині професор сфотоґрафував Зосю і Ромка і клітку, Аса і Трапа і дерево і Горобчика у повітрю. Тут і Ґенко стояв з боку з піднятими у гору руками, як би хотів ловити Горобчика.

На другий день образок був уже готовий. Дуже гарно вдав ся. Всі на образку дивили ся за Горобчиком і такі були раді, як би не-знати-яке добро зробили. Професор підписав один образок словами: „На волю" — і дав Ромкови на памятку.

Горобчик не зараз відлетів з того місця. Кілька днів бачили його то тут, то там, — по перстени пізнавали його. Він і не бояв ся дуже людей. Їв зерно, що йому сипали, і дивив ся на дітей якось дуже приємно, як би хотів заговорити. Потім кудись відлетів і вже його ніколи не бачили.

А по вакаціях і Ромко виїхав до ґімназії. Він мешкав у професора, бавив ся з Зосею — і вони нераз згадували Горобчика.

14 січня, 1922.

Цінник

книжечок „Світа Дитини", обовязуючий від 1. квітня 1922.

1.	*Оскар Уальд:* „Зоряний Хлопчина" . . .	90 Мк.
2.	*Вільгельм Буш:* „Максим і Марко" . . .	160 „
3.	*О. Білоусенко:* „Пригоди Вовка-Неситого" . .	160 „
4.	*Вільгельм Буш:* „Нечемне вороня" . . .	130 „
5.	*Я. Вільшенко:* „Чорнокнижник з Чорногори" .	200 „
6.	*Я. Вільшенко:* „Червона Шапочка" . . .	150 „
7.	*А. Лотоцький:* „Вільгельм Тель"	130 „
8.	*Фільгеленс:* „За Вітчину"	120 „
9.	*М. Вавриcевич:* „Лісова Казка"	70 „
10.	*Ірація Товпліс:* „Дарунки Русалок" . . .	70 „
11.	*Я. Вільшенко:* „Коник-Стрибунець" . . .	100 „
12.	*Леся Верховинка:* „Іменини Влодка" . . .	120 „
13.	*Осип Маковей:* „Пригоди Горобчика" . . .	130 „

Річники **„Світа Дитини"** з р. 1921.

а) брошуровані	2000 Мк.
б) в люксусовім переплеті . . .	2500 „

Жадайте сих книжок і „Світа Дитини" по всіх українських торговлях в краю. Замовлення на них пересилайте на адресу:

„Видавництво „СВІТ ДИТИНИ"
Львів, вул. Зіморовича, 3.

„Діточий Театр“.

Видавництво „Світ Дитини“ приступає до печатаня легеньких сценічних картин, що творити муть постійний і добірний репертуар для діточих театральних вистав дома і в школі.

Вийшли або є в друку такі картини:

1. *Леся Верховинка:* **„Іменини Влодка“**, комедійка на 3 дії.

2. *Мик. Ваврисевич:* **„Лісова казка“**, сценка на 1 дію з нотами.

3. *Володимир Островський:* **„Соняшник“**, сценічна картина на 3 дії з ілюстр. костюмів і нотами.

4. *Я. Вільшенко:* **„Коник-Стрибунець“**, сценічна ігра на 1 дію з ілюстраціями.

5. *Грація Товпліс:* **„Дарунки Русалок“**, сценічна фантазія у 2 діях.

6. *Василь Софронич:* **„Печери“**, сценічний образок на 3 дії.

7. *Я. Вільшенко:* **„Княжна Ганна“**, історична картина на 1 дію (з дитячих літ княгині Анни, доньки кн. Ярослава Мудрого).

8. *Володимир Королів-Старий:* **„Чарівний камінець“**. сценічна картина на 3 дії.

9. *Володимир Королів-Старий:* **„Царівна-Жаба“**, сценічна фантазія на 2 дії.

В дальшім приготованю має Видавництво ще кільканайцять перекладів найкрасших творів для діточого театру із ріжних мов.

